EUROOPA KOHTU OTSUS (neljas koda)

20. mai 2010 *

Kohtuasjas C-308/08,

mille ese on EÜ artikli 226 alusel 10. juulil 2008 esitatud liikmesriigi kohustuste rikkumise hagi,

Euroopa Komisjon, esindajad: S. Pardo Quintillán ja D. Recchia, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis,

hageja,

versus

Hispaania Kuningriik, esindaja: N. Díaz Abad, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis,

kostja,

* Kohtumenetluse keel: hispaania.

EUROOPA KOHUS (neljas koda),

koosseisus: koja esimees J.-C. Bonichot, kohtunikud C. W. A. Timmermans, K. Schiemann, P. Kūris ja L. Bay Larsen (ettekandja),

kohtujurist: E. Sharpston,
kohtusekretär: R. Grass,

arvestades kirjalikku menetlust,

arvestades pärast kohtujuristi ärakuulamist tehtud otsust lahendada kohtuasi ilma kohtujuristi ettepanekuta,

on teinud järgmise

otsuse

1 Euroopa Ühenduste Komisjon palub oma hagiavalduses Euroopa Kohtul tuvastada, et Hispaania Kuningriik on rikkunud kohustusi, mis tulenevad nõukogu 21. mai 1992. aasta direktiivist 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta (EÜT L 206, lk 7; ELT eriväljaanne 15/02, lk 102; edaspidi „elupaikade direktiiv"), nagu seda on tõlgendatud Euroopa Kohtu 13. jaanuari 2005. aasta otsuses kohtuasjas C-117/03: Dragaggi jt (EKL 2005, lk I-167) ja 14. septembri 2006. aasta otsuses kohtuasjas C-244/05: Bund Naturschutz in Bayern jt (EKL 2006, lk I-8445), ning kohustusi, mis tulenevad selle direktiivi artikli 12 lõikest 4 seoses Villamanrique de la Condesa (Sevilla provints) ja El Rocío (Huelva provints) vahelise kohaliku tee arendusprojektiga (edaspidi „kohaliku tee arendusprojekt").

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

2 Elupaikade direktiivi põhjenduse 6 kohaselt: „tagamaks ühenduse tähtsusega looduslike elupaikade ja liikide soodsa kaitsestaatuse taastamist või säilitamist tuleb määrata

konkreetsed erikaitsealad, et kindlaksmääratud ajakava kohaselt luua Euroopas sidus ökoloogiline võrgustik".

3 Elupaikade direktiivi artikli 3 lõike 1 kohaselt „[l]uuakse Euroopa erikaitsealade sidus ökoloogiline võrgustik Natura 2000. See võrgustik, mis koosneb aladest, kus esinevad I lisas loetletud looduslikud elupaigatüübid ja II lisas loetletud liikide elupaigad, võimaldab säilitada või vajaduse korral taastada asjaomaste looduslike elupaigatüüpide ja liikide elupaikade soodsat kaitsestaatust nende looduslikul levilal".

4 Elupaikade direktiivi artikkel 4 on sõnastatud järgmiselt:

„1. Iga liikmesriik esitab III lisas (1. etapp) sätestatud kriteeriumide ja asjakohase teadusinfo alusel alade loetelu, kus märgitakse, milliseid kohalikke I lisas nimetatud looduslikke elupaigatüüpe ja II lisas nimetatud liike alal esineb. […]

Loetelu koos ala käsitleva teabega saadetakse komisjonile kolme aasta jooksul käesoleva direktiivi teatavakstegemisest. […]

2. Komisjon kehtestab kokkuleppel kõikide liikmesriikidega III lisas (2. etapp) sätestatud kriteeriumide alusel ja artikli 1 punkti c alapunktis iii nimetatud kõigi viie biogeograafilise piirkonna ja artikli 2 lõikes 1 nimetatud kogu territooriumi kohta liikmesriikide esitatud loeteludel põhineva ühenduse jaoks oluliste alade esialgse loetelu, märkides alad, kus esineb üks või mitu esmatähtsat looduslikku elupaigatüüpi või esmatähtsat liiki.

[…]

Ühenduse jaoks olulisteks aladeks valitud alade loetelu kinnitab komisjon artiklis 21 sätestatud korras, märkides alad, kus esineb üks või mitu esmatähtsat elupaigatüüpi või esmatähtsat liiki.

[…]

5. Niipea kui ala on kantud lõike 2 kolmandas lõigus nimetatud loetellu, kohaldatakse selle suhtes artikli 6 lõikeid 2, 3 ja 4."

5 Elupaikade direktiivi II lisas mainitud ühenduse tähtsusega liikide seas on esmatähtsa liigina toodud ära *Lynx pardina* (edaspidi „ibeeria ilves"). „Esmatähtsate liikidena" määratleb selle direktiivi artikli 1 punkt h „punkti g alapunktis i nimetatud liigid, mille kaitsmine on ühenduse eriline ülesanne seoses nende tähtsusega artiklis 2 nimetatud territooriumil".

6 Elupaikade direktiivi artikkel 6, mis kehtestab ühenduse jaoks oluliste alade kaitsekava, sätestab lõikes 2:

„Liikmesriigid võtavad vajalikke meetmeid, et vältida erikaitsealadel looduslike elupaikade ja liikide elupaikade halvenemist ning selliste liikide häirimist, mille kaitseks

alad on määratud, kuivõrd selline häirimine võib oluliselt mõjutada käesoleva direktiivi eesmärkide täitmist."

7 Elupaikade direktiivi artikli 12 lõige 4 on sõnastatud järgmiselt:

„Liikmesriigid kehtestavad süsteemi IV lisa [ala]punktis a loetletud loomaliikide juhusliku püüdmise ja tapmise jälgimiseks. Kogutud teabe alusel teevad liikmesriigid täiendavat uurimistööd ja võtavad täiendavaid kaitsemeetmeid, millega tagatakse, et juhuslik püüdmine või tapmine ei avaldaks asjaomasele liigile olulist negatiivset mõju."

8 Elupaikade direktiivi IV lisa alapunktis a loetletud liikide seas esineb ka ibeeria ilves.

Vaidluse aluseks olevad asjaolud ja kohtueelne menetlus

9 Hispaania Kuningriik esitas detsembris 1997 ühenduse jaoks olulise alana Doñana looduspargi seetõttu, et seal pesitseb muu hulgas ibeeria ilves.

10 Novembris 1999, st ajavahemikul selle koha esitamise hetkest kuni ajani, millal komisjon selle ühenduse jaoks olulise alana registreeris, võeti vastu kohaliku tee arendusprojekt. See projekt ääristab ja läbib osaliselt Doñana loodusparki.

11 Leides, et kohaliku tee arendamisel ei võetud kõiki vajalikke meetmeid, et välistada selle negatiivne mõju keskkonnale, täpsemalt ibeeria ilvesele, saatis komisjon 1. aprillil 2004 Hispaania Kuningriigile märgukirja, milles ta heitis talle ette eelkõige elupaikade direktiivi artiklitest 6 ja 12 tulenevate kohustuste rikkumist.

12 Et võtta arvesse eespool viidatud kohtuotsust Dragaggi jt, saatis komisjon Hispaania Kuningriigile 4. juulil 2006 täiendava märgukirja. Komisjon väitis selles, et Hispaania Kuningriik on rikkunud talle elupaikade direktiivist, nagu seda on nimetatud kohtuotsusega tõlgendatud, ning selle direktiivi artikli 12 lõikest 4 tulenevaid kohustusi. Selles osas meenutas komisjon ibeeria ilvese ulatuslikku paiknemist alal, kus kohaliku tee arendusprojekti teostati, ning viitas sellele, et kohaliku tee muutmine maanteeks killustas selle liigi loodusliku elupaiga ning seadis selle liigi õnnetuste läbi surmasaamise ohtu, kuna võetud kaitsemeetmeid ei saa pidada sobivaks.

13 19. juuli 2006. aasta otsusega 2006/613/EÜ, millega võetakse vastavalt nõukogu direktiivile 92/43 vastu Vahemere biogeograafilises piirkonnas asuvate ühenduse

tähtsusega alade loetelu (ELT L 259, lk 1), hõlmas komisjon sellesse loetellu ka Doñana looduspargi.

14 Hispaania Kuningriik vastas 25. septembri 2006. aasta kirjas, et pärast parandusmeetmete rakendamist ei ole enam ühtegi kokkupõrget toimunud ja näib, et kuigi kaitsemeetmed ei ole kokkupõrkeohtu välistanud, on need seda oluliselt vähendanud.

15 Leides, et liidu õiguse rikkumine jätkus, saatis komisjon 18. oktoobril 2006 põhjendatud arvamuse, milles ta kordas oma väiteid ja kutsus Hispaania Kuningriiki üles võtma arvamuse järgimiseks vajalikke meetmeid kahe kuu jooksul selle kättesaamisest.

16 Vastuseks saatis Hispaania Kuningriik 18. detsembril 2006 Junta de Andalucía aruande, milles rõhutati veel kord asjaolu, et alates parandusmeetmete rakendamisest ei ole enam ühtegi kokkupõrget ibeeria ilvestega toimunud.

17 Kuna komisjon leidis, et olukord ei ole veel rahuldav, esitas ta 10. juulil 2008 käesoleva hagiavalduse.

Hagi

Esimene väide, mis tugineb sellel, et kostjaks olev liikmesriik on väidetavalt rikkunud elupaikade direktiivist tulenevat kohustust jätta heaks kiitmata tegevus, mis oluliselt kahjustaks kõne all oleva ala keskkonnaomadusi

Poolte argumendid

18 Komisjon väidab, et kuna kõne all olevat kohalikku teed arendati sobilikke kaitsemeetmeid võtmata, on Hispaania Kuningriik toiminud viisil, mis moonutas oluliselt selliselt välja pakutud ühenduse jaoks olulise ala keskkonnaomadusi, kuna viimast peetakse ibeeria ilveste jaoks asendamatuks alaks.

19 Hoolimata Hispaania ametiasutuste poolt võetud parandusmeetmetest, killustab nimetatud tegevus, mis leidis aset ibeeria ilveste püsimajäämise seisukohalt eriti tundlikul alal, selle liigi elupaiga, muudab raskeks noorte ilveste rände ja ühenduse erinevate „territoriaalsete üksuste" vahel ning seab ennekõike noored isendid kokkupõrgete tagajärjel surmasaamise ohtu. Sellega kaasneb nimetatud esmatähtsa liigi väljasuremisoht, mis on vastuolus elupaikade direktiivist tulenevate kohustustega, nii nagu Euroopa Kohtu praktikas on neid tõlgendatud.

20 Hispaania Kuningriik vaidleb vastu, et Villamanrique de la Condesa ja El Rocío vaheline piirkondlik teeühendus oli ja on edaspidigi asfalteeritud tee, mida Andaluusia ametiasutused vaid asjakohasel moel hooldavad. Seega ei saa asuda seisukohale, et seal oleks aset leidnud tegevus, mis oluliselt kahjustaks ala keskkonnaomadusi. Isegi kui eeldada, et see oleks nii, on Hispaania Kuningriik igal juhul võtnud meetmed, vältimaks keskkonnakahju tekkimist.

Euroopa Kohtu hinnang

21 Tuleb meenutada, et elupaikade direktiivi alusel tuleb liikmesriikidel nende alade osas, kus on looduslikud elupaigatüübid ja/või esmatähtsad liigid ja mis on määratud ühenduse nimekirja kandmiseks, võtta kohaseid kaitsemeetmeid, et säilitada nimetatud alade omadused. Liikmesriigid ei saa seega heaks kiita tegevusi, mis võivad oluliselt kahjustada nimetatud kriteeriumide kaudu määratletud ala keskkonnaomadusi. Just niisuguse olukorraga on tegu, kui tegevus viib kõne all oleval alal esinevate esmatähtsate liikide kadumiseni (vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsus Bund Naturschutz in Bayern jt, punktid 44 ja 46).

22 Niisiis väidab komisjon täpsemalt, et Hispaania Kuningriik kiitis heaks tegevuse, mis võib oluliselt kahjustada väljapakutud ühenduse jaoks olulise ala keskkonnaomadusi ja millega võib kaasneda oht, et kaob ibeeria ilves – esmatähtis liik, kelle olemasolu kõnealusel alal esineb mitmes põhjenduses, millega kostjaks olev liikmesriik õigustas Doñana looduspargi ühenduse jaoks olulise alana esitamist.

23 Sellega seoses tuleb meenutada, et väljakujunenud kohtupraktikast tuleneb, et komisjon peab tõendama väidetavat liikmesriigi kohustuste rikkumist. Viimase kohustus on esitada Euroopa Kohtule vajalikud tõendid, mis võimaldaksid viimasel rikkumise

tuvastada, ilma et komisjon seejuures toetuks mis tahes oletustele (vt 4. oktoobri 2007. aasta otsus kohtuasjas C-179/06: komisjon *vs.* Itaalia, EKL 2007, lkI-8131, punkt 37, ja 10. septembri 2009. aasta otsus kohtuasjas C-416/07: komisjon *vs.* Kreeka, EKL 2009, lk I-7883, punkt 32).

24 On selge, et Villamanrique de la Condesa ja El Rocío vahelise kohaliku tee esimene asfalteerimine lõpetati 1989. aastal. Kõnealuse arendusprojekti teostamine kiideti heaks veebruaris 2000 ja selle tingimuseks oli niisuguste meetmete võtmine nagu loomadele läbikäikude ehitamine, sobivate märkide paigaldamine ja loomi takistava aia püstitamine metsi läbivates osades, mis on ibeeria ilveste säilitamiseks soodsaim ala. Kohaliku tee arendamine lõpetati 2001. aasta juulis. Sellest ajast alates viidi järk-järgult ellu rida täiendavaid parandusmeetmeid ja need lõpetati novembris 2004. Toimikust nähtub, et kuigi asfalteerimistööd ei moonutanud ühendustee trassi ega muutnud selle mõõtmeid, muudeti sellega tee kasutust, muutes kohaliku tee maanteeks. See korraldus tõi kaasa liikluse, eelkõige sõiduautode liikluse suurenemise ning seal liiklevate sõidukite kiiruse kasvu.

25 Ei ole vaidlustatud, et üldiselt võivad sirgjoonelised transpordi infrastruktuurid olla teatavatele elupaikade direktiivis osutatud liikidele tõeliseks takistuseks ning nende looduslikku levilat niimoodi killustades võivad soodustada selle liigi sees endogaamiat ja geneetilisi kõrvalekaldeid. Siiski ei näi, et kõne all oleval muudatusel oleks olnud ibeeria ilvese elupaiga killustamisele tegelik mõju.

26 Sellega seoses tuleb märkida järgnevat.

27 Uuringust ibeeria ilvese populatsiooni arvelevõtmise kohta Hispaanias ja Portugalis (El Lince ibérico (*Lynx pardinas*) en España y Portugal – Censo – diagnóstico de sus

poblaciones, Guzmán J. N., e.a., Ministerio de Medio Ambiente, 2004) nähtub, et umbes pool Doñana looduspargis elavast ibeeria ilveste populatsioonist on koondunud 20%-le looduspargi pindalast, täpsemalt sinna, kus elutseb suurim jäneste populatsioon, kes on nende peamine toit.

28 Lisaks, kuna 75%-l ibeeria ilveste levilal ei ole piisavalt jäneseid, on paljunemisalade arv vähenenud 12-lt maksimaalselt 8-le.

29 Lisaks nähtub Hispaania ametiasutuste poolt teostatud tegevuse lõpparuande kokkuvõttest perioodi 1. juuli 2002 – 30. juuni 2006 kohta (Recuperación de poblaciones de Lince ibérico en Andalucía, Proyecto Life nº 02NAT/E/8609, Consejería de Medio Ambiente, Septiembre 2006), et oluline oli soodustada ühendust erinevate alade vahel, kus ibeeria ilves Doñana regioonis pesitseb, kuna see populatsioon koosneb väikestest „territoriaalsetest üksustest", mille vahel isendid liiguvad ja jaotuvad.

30 Eelkõige nähtub toimikust, et kõige olulisem väikeste ibeeria ilveste sünnipärane üksus pesitseb Doñana looduspargi Coto del Rey ja Matasgordase metsaaladel. Sellest üksusest lähtuvalt on noortel ibeeria ilvestel kaks peamist liikumissuunda – üks põhja suunas, mis läbib Villamanrique de la Condesa ja El Rocío vahelist asfalteeritud kohalikku teed, ning teine lääne suunas.

31 Niisiis rajati novembris 2006 loomadele kaheksa läbikäiku ja kaks silda, et tagada nimetatud tee läbilaskevõime ja seega kõrvaldada takistav mõju, mis tuleneb selle tee arendamisest piirkondlikuks maanteeks.

32 On tõsi, et 2007. aasta septembri WWF/Adena aruande kohaselt (Informe sobre el camino agricola asfaltado Villamanrique de la Condesa (Sevilla) – El Rocío (Huelva)) on loomade läbikäigud nende konstruktsioonivigade ja halva hooldamise või täiendavate parandusmeetmete rakendamata jätmise tõttu kasutuskõlbmatud ja kasutud.

33 Siiski osutab Villamanrique de la Condesa omavalitsuse tellimusel konsultatsioonibüroo Inerco poolt koostatud 2006. aasta novembri tehniline aruanne (Informe Técnico sobre las medidas correctoras adoptadas en las obras de adecuación del firme de la via Villamanrique – El Rocío (Sevilla – Huelva)), et kõne all olevat teed läbivad loomade läbikäigud vastavad ühendustee omadustele, mille eesmärk on läbilaske tagamine. Nende kasutus võib olla piiratud vaid erakordsete vihmade korral.

34 Nagu komisjon eduaruandele Villamanrique de la Condesat ja El Rocíot ühendava asfalteeritud kohaliku tee suhtes rakendatud parandusmeetmete tõhususe kohta (Informe de seguimiento de la eficacia de las medidas correctoras establecidas en el camino agrícola asfaltado Villamanrique de la Condesa – El Rocío, Junta de Andalucía Consejería de Medio Ambiente, 16 marzo de 2008) osutades väidab, et ehkki oli võimalik tõestada, et ibeeria ilvesed kasutasid ajavahemikul 2006. aasta mai kuni 2007. aasta veebruar läbikäikusid ainult neljal korral ühe aasta jooksul, on ka selge, et sellel perioodil ei ületanud Doñana looduspargis pesitsevate ibeeria ilveste hinnatav populatsioon 50 isendit. Lisaks on käesoleva kohtuotsuse punktis 29 viidatud tegevuse lõpparuandes osutatud, et on kindlaks tehtud, et ibeeria ilvesed liiguvad Doñana looduspargi erinevate territooriumide vahel. Selles osas on eduaruande kohaselt loomade läbikäikudel piisav taimkate, et õhutada loomi neid kasutama ning läbikäikude sissepääsu kallakud on ilvestele kasutamiseks sobivad.

35 Lisaks sellele – nagu on osutatud tegevuse lõpparuandes – sündis tänu 13 isendi püüdmisele ja vangistuses hoitavate ilveste paljundamisprogrammile kaks ilvesepoega, kelle vanemad pärinevad vastavalt Andujar-Cardeña ja Doñana piirkondadest. See kujutab endast praeguse geneetilise mitmekesisuse säilitamises edusammu.

36 Eelnevat arvesse võttes ei saa pidada õiguslikult piisavalt tõendatuks, et sellisel viisil kohaliku tee arendusprojekti teostamisel oli tegelik mõju Doñana piirkonna ibeeria ilveste elupaiga killustumisele.

37 Mis puudutab seda, et väidetavalt on ilveste jaoks suurenenud kokkupõrkeoht, mis on tekkinud pärast kohaliku tee arendusprojekti, siis tuleb märkida järgmist.

38 Komisjon osutas eelprojektile „Säästlik liikuvus, liiklusohutus ja Doñana piirkonna loomastiku kaitse" (Borrador, Movilidad sostenible, seguridad vial y conservación de la faune silvestre en la comarca de Doñana), mille Hispaania ametiasutused 18. detsembril 2006 edastasid ja mis viitab sellele, et ibeeria ilveste kokkupõrked sõidukitega on Doñana piirkonna ibeeria ilveste jaoks muutunud üheks peamiseks surmapõhjuseks ja seega teguriks, mis määrab populatsiooni püsimajäämise tulevikus. Nimetatud eelprojekti kohaselt raskendas sellist olukorda peamiselt kaks tegurit, st asfalteeritud teede arvu suurenemine peamiselt 20. sajandi viimasel kümnendil ning maanteeliikluse kasv kogu piirkonnas tulenevalt peamiste teede turistliku ja kaubandusliku kasutuse ja asfalteeritud kohalike teede kasutuse suurenemisest.

39 Käesoleva kohtuotsuse punktis 27 mainitud uuringu kohaselt hukkus ajavahemikus 2000–2003 Doñana piirkonnas kokkupõrgetes kümme ibeeria ilvest. Niisiis on selge, et selle perioodi jooksul sai Villamanrique de la Condesa ja El Rocío vahelisel kohalikul teel surma ainult üks ibeeria ilves.

40 Aastal 2004 sai sellel teel surma veel üks ibeeria ilves.

41 Siiski ei ole vaidlustatud seda, et alates täiendavate parandusmeetmete elluviimisest novembris 2004 ei ole ühtegi ibeeria ilvest nimetatud teel alla aetud, vähemalt mitte kuni Euroopa Kohtu kirjaliku menetluse lõpuni 23. veebruaril 2009.

42 Seoses sellega tuleb meenutada, et nimetatud parandusmeetmed hõlmavad kiiruseületamist ärahoidvate vahendite ja märkide paigaldamist, selgroogseid tõkestava aia paigaldamist ning loomade läbikäikude, sildade ja drenaaži rajamist.

43 Kiiruseületamist ärahoidvate vahendite ja märkide paigaldamisega seoses tuleneb käesoleva kohtuotsuse punktis 33 osutatud Inerco aruandest, et meetmete abil, mille eesmärk on hoida ära Hispaania ametiasutuste poolt vastu võetud kiiruspiirangute ületamine, on kõne all oleval kohalikul teel märgatud olulist liikluskiiruse vähenemist võrreldes sellega, mis registreeriti mõni aasta tagasi.

44 Siiski nähtub Doñana looduspargi kohta 2006. aastal läbi viidud uuringust (Estudio de 2006 del Parque Natural de Doñana), et keskmine kiirus nimetatud teel ületab lubatud piirkiirust.

45 Neil asjaoludel saab käesoleva kohtuotsuse punktis 34 osutatud aruande kohaselt isegi juhul, kui praegu näivad võetud meetmed andvat häid tulemusi, kõiki võetud meetmeid parandada kiiruse piiramise, infrastruktuuri parema säilitamise ja uute meetmete võtmise kaudu.

46 Piirdeaiaga seoses osutab käesoleva kohtuotsuse punktis 32 osutatud WWF/Adena aruanne, et see ei ole paigutatud kogu Villamanrique de la Condesa ja El Rocío

vahelise kohaliku tee ulatuses, kuna üks teepool on umbes 3 kilomeetri ulatuses tarastamata. Seega ei ole ibeeria ilvesele selles ulatuses ligipääs teele tõkestatud. Käesoleva kohtuotsuse punktides 33 ja 43 osutatud Inerco aruande kohaselt viidi nimetatud aia püstitamine täielikult lõpuni ning meetmeid, mis sellega seoses võeti, tuleb selle eesmärkide saavutamiseks pidada sobilikeks, kuigi nende terviklikkuse tagamiseks võib osutuda vajalikuks need piirdeaiad uuesti üle vaadata. Lisaks võivad teatud aia osades olevad juhuslikud avaused võimaldada loomadele läbipääsu.

47 Käesoleva kohtuotsuse punktides 34 ja 45 osutatud eduaruanne osutab seoses nimetatud 11 000 meetri pikkuse kohaliku teega, mis läbib Doñana loodusparki, et esimesed 9 300 meetrit, mis asuvad metsaalal, mis on ibeeria ilveste peamine elupaik, on maantee mõlemalt poolt täies ulatuses piirdeaiaga tarastatud. Ülejäänud 1 700 meetrit ei ole tarastatud, kuna maantee läbib üleujutuspiirkonda, mis suurte üleujutuste ajal toimib koolmekohana. Muu hulgas ei kasva seal ühtegi puud ega põõsast ja seda maa-ala kasutatakse karjamaana.

48 Lisaks nähtub komisjoni poolt viidatud Hispaania Kuningriigi riikliku looduskaitse komisjoni algatatud dokumendist „Loomade läbikäikude ja piirdeaedade konstrueerimise tehniline kirjeldus" („Prescripciones técnicas para el diseño de pasos de fauna y vallados perimetrales"), millele komisjon on viidanud, et ibeeria ilveste puhul on soovitatav kasutada keerdunud või elektrilaenguga võrkaedasid, mis peavad ulatuma maapinnast vähemalt 2 meetri kõrgusele. Niisiis on selge, et käesoleval juhul kõne all olev piirdeaed vastab soovitatud nõuetele, mille kasutamine ei ole – vastupidi sellele, mida komisjon oma repliigis väidab – selliste teede puhul, millel on kõne all oleva tee omadused, keelatud.

49 Muu hulgas on nimetatud eduaruandes osutatud sellele, et piirdeaedadega seotud parandusmeetmetena ning selleks, et soodustada põgenemist olukorras, kus ibeeria ilves pääseb kõne all olevale teele, paigaldati kogu aia ulatuses piisav arv väljapääse,

mis on koondatud selliste võimalike läbipääsude lähedale nagu ristteed või piirdeaedade algused ja lõpud. Niisiis ei ole selliste väljapääsude tõhusust olnud võimalik veel kontrollida, kuna aiad on oma funktsiooni täitnud ja ükski ibeeria ilves ei ole suutnud neist läbi minna.

50 Loomade läbikäikude, sildade ja drenaaži osas tuleb pöörduda tagasi käesoleva kohtuotsuse punktide 32–34 juurde.

51 Eelnevatest asjaoludest lähtudes ja neid koos hinnates tuleb nentida, et komisjon ei ole esitanud tõendeid selle kohta, et kohaliku tee arendusprojekti teostamine toob kaasa ibeeria ilvestega kokkupõrke suurenenud ohu.

52 Isegi kui teatud toimikumaterjalidest nähtub, et kogu Doñana piirkonnas valitsev olukord ei ole ibeeria ilveste säilitamise nõuete seisukohast rahuldav, eelkõige sellesse esmatähtsasse liiki kuuluvate isendite suhteliselt kõrge kokkupõrgetest põhjustatud surmajuhtumite numbri tõttu, ei luba komisjoni esitatud tõendid järeldada, et kohaliku tee arendusprojekt koos selle parandusmeetmetega kujutab iseenesest tegevust, mis võib viia kõne all oleval alal esinevate ibeeria ilveste kadumiseni ning seega oluliselt kahjustada selle ala keskkonnaomadusi.

53 Seega tuleb esimene väide tagasi lükata.

Teine väide, mis tugineb sellel, et kostjaks olev liikmesriik on väidetavalt rikkunud elupaikade direktiivi artikli 12 lõikest 4 tulenevat kohustust

Poolte argumendid

54 Komisjon väidab, et isegi kui Hispaania ametiasutused tunnustavad, et Villamanrique de la Condesa ja El Rocío vahelisel kohalikul teel on kolm ibeeria ilvest õnnetuse läbi surma saanud, vastavalt aastatel 1996, 2002 ja 2004, ei ole nad kehtestanud otsest kontrollisüsteemi kõne all oleval asfalteeritud teel aset leidvate ibeeria ilveste tahtmatute surmajuhtumite jälgimiseks ning ei ole võtnud vajalikke kaitsemeetmeid tagamaks, et need tahtmatud surmajuhtumid ei avaldaks sellele kaitstud liigile olulist negatiivset mõju.

55 Hispaania Kuningriik vaidleb vastu, et ta võttis meetmed, mis on sobilikud ja mis vähendavad oluliselt tahtmatute surmajuhtumite esinemist. Lisaks tagavad Hispaania ametiasutused võetud meetmete piisava kontrollimise ning jätkavad võimalike uute meetmete uurimist, mis võivad liigi säilitamise ja parandamise seisukohast osutuda asjakohasemaks.

Euroopa Kohtu hinnang

56 Elupaikade direktiivi artikli 12 lõike 4 kohaselt, mida tuleb lugeda koos selle määruse IV lisa alapunktiga a, kehtestavad liikmesriigid süsteemi ibeeria ilveste õnnetuste läbi surmasaamise jälgimiseks. Kogutud teabe alusel teevad liikmesriigid täiendavat

uurimistööd ja võtavad täiendavaid kaitsemeetmeid, millega tagatakse, et tahtmatud surmajuhtumid ei avaldaks asjaomasele liigile olulist negatiivset mõju.

57 Seoses ibeeria ilveste juhusliku tapmise jälgimiseks mõeldud süsteemiga tuleb märkida, et käesoleva kohtuotsuse punktis 29 osutatud lõpparuande kokkuvõtte kohaselt loodi vastavalt geograafilistele kriteeriumidele andmebaas ibeeria ilveste ebaloomulike surmapõhjuste, sealhulgas kokkupõrgete kohta. Selle abil saab kindlaks määrata alad, mis kujutavad ibeeria ilveste levikualal kõige suuremat ohtu.

58 Seoses täiendavate kaitsemeetmetega, millega tagatakse, et tahtmatud surmajuhtumid ei avaldaks ibeeria ilvestele olulist negatiivset mõju, võib käesoleval juhul sisuliselt korrata esimesele väitele pühendatud mõttearendusi, mis viisid selle väite tagasilükkamiseni.

59 Käesoleval juhul – nagu väitis ka Hispaania Kuningriik – ei saa asjaolu, et Hispaania ametiasutused jätkavad võimalike uute meetmete uurimist, mis võivad aidata kaasa liigi säilitamise ja parandamise tingimustele, viia iseenesest järelduseni, et võetud meetmed on eelmises punktis *in concreto* viidatud elupaikade direktiivi artikli 12 lõike 4 eesmärgi saavutamiseks ebasobivad.

60 Seega tuleb teine väide tagasi lükata.

61 Kõige eespool toodu alusel ja ilma, et oleks vaja teha otsust Hispaania Kuningriigi vastuses esitatud vastuvõetamatuse vastuväite kohta, mille kohaselt on

esimene väide väidetavalt ebamäärane ja ebatäpne, tuleb komisjoni hagi tagasi lükata.

Kohtukulud

62 Kodukorra artikli 69 lõike 2 alusel on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud. Kuna Hispaania Kuningriik on kohtukulude hüvitamist nõudnud ja komisjon on kohtuvaidluse kaotanud, tuleb kohtukulud välja mõista komisjonilt.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (neljas koda) otsustab:

1. Jätta hagi rahuldamata.

2. Mõista kohtukulud välja Euroopa Komisjonilt.

Allkirjad